

Kritizované správanie sa predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky Jána Mazáka z pohľadu dodržiavania (nedodržiavania) ústavných princípov a základných ľudských práv a slobôd garantovaných ústavou

Z verejne prístupnej informácie (Právne listy zo dňa 25.8.2023) vyplýva, že **štyria členovia súdnej rady navrhujú** zaradiť do programu septembrového rokovania súdnej rady **zaujatie stanoviska** k niektorým pochybeniam predsedu súdnej rady Jána Mazáka.

Kritizované správanie je podrobne skutkovo špecifikované v 20-tich (dvadsiatich) bodoch.

Viacere nedostatky v konaní predsedu uvádza aj správa Celorepublikovej rady Združenia sudcov Slovenska (CR ZSS) „Zhodnotenie činnosti Súdnej rady SR za roky 2020-2023“.

Navrhuje sa, aby súdna rada konštatovala, že jej predseda uvedenými konaniami **porušil svoje zákonné povinnosti**.

V záujme náležitého pochopenia reálne možných negatívnych dôsledkov uvedeného správania sa predsedu na dôveryhodnosť justície vo verejnosti považujem za potrebné **čiasťočne doplniť** argumentáciu o právne hodnotenie (**osobitný hodnotiaci úsudok**) z pohľadu kritérií konštantnej judikatúry ústavného súdu.

V zmysle čl. 152 ods.4 ústavy (všeobecné výkladové pravidlo) majú všetky štátne orgány ústavou určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s ústavou (napr. PL ÚS 15/98).

Rozhodnutia ústavného súdu sú integrálnou súčasťou ústavy a jeho rozhodnutia sú pre orgány verejnej moci **záväznú**, takže rešpektovanie jeho rozhodnutí je jeden z dôležitých **subprincípov** právneho štátu. **Nerešpektovanie** všeobecne záväznej interpretácie ústavy v konaní podľa čl. 128 ústavy (výklad ústavy), ako aj kľúčových častí odôvodnenia rozhodnutí v konaniach podľa čl. 125 ods. 1 ústavy (súladi právnych predpisov s ústavou) preukazuje existenciu prvkov svojvôle (**svojvoľné konanie**), pričom zákaz svojvôle je jeden z princípov materiálneho právneho štátu garantovaného v čl. 1 ods.1 ústavy v spojení s čl. 2

ods.2 ústav/y, ktorý predstavuje viazanosť štátnych orgánov ústavou a zákonmi (napr. II. ÚS 58/2001, PL ÚS 49/03, PL ÚS 27/2015, I. ÚS 575/2016, PL ÚS 7/2017).

Podľa čl. 2 ods.2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Ide o ústavný **princíp legality štátnej moci**, ktorý zakotvuje zásadu, že štátne orgány nie sú oprávnené konať, ak ich na to nespĺnomocnil zákon a ak konajú, sú povinné konať iba spôsobom, ktorý ustanovil zákon, t.j. čo nie je dovolené, je pre štátne orgány zakázané.

Platí teda princíp, že právomoc orgánu verejnej moci je vymedzená ústavou a zákonom a nie želaním osôb, ktoré ju v mene orgánov vykonávajú, takže **nahradenie** ústavou alebo zákonom **ustanoveného postupu vlastnou úvahou** štátneho orgánu **odporuje** ústavnej úprave čl. 2 ods.2 ústavy a je svojvôľou štátneho orgánu **i popretím právnej istoty**, ako základu materiálneho právneho štátu. Princíp právnej istoty spočíva totiž aj v tom, že všetky subjekty práva budú správne vykladať a aplikovať platné právne predpisy (napr. I. ÚS 3/98, II. ÚS 143/02, PL ÚS 9/04, II. ÚS 31/04).

Z viacerých kritizovaných konaní predsedu súdnej rady je zrejmé, že konal **len podľa vlastnej úvahy** (vlastného želania), ktoré nerešpektovalo, že nebol na uvedené konanie splnomocnený ústavou alebo zákonom a súčasne nekonal ani spôsobom, ktorý ústava a zákon o súdnej rade upravuje (ustanovuje).

Tieto konania, v zmysle kritérií záväznej judikatúry ústavného súdu, preukazujú **porušenie ústavného princípu o zákaze** svojvôle v činnosti orgánov verejnej moci (zákaz zneužitia moci).

Súdna rada Slovenskej republiky sa skladá z 18-tich členov, z ktorých 9-tich členov (polovica) volia sudcovia všeobecných súdov (čl. 141a ods.1 ústavy). Člen súdnej rady je teda ústavným činiteľom.

Zvolenie člena súdnej rady sudcami je v súlade s ústavnou úpravou základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa **čl. 30 ods.4 ústavy**, pričom význam „rovnakých podmienok“

je v tom, že právnymi predpismi akejkoľvek právnej sily ani praxou orgánov štátnej moci **nemožno preferovať, či diskriminovať** niektoré subjekty pred inými pri voľbách, t.j sťažiť, uľahčiť alebo znemožniť uchádzanie sa o funkciu (napr. PL ÚS 35/03, PL ÚS 76/2011).

V tejto súvislosti si dovoľím **skutkovo doplniť** návrh (voľby členov súdnej rady), že Ján Mazák v rámci rozhovoru pre Denník N pri otázkach o kandidátoch (sudcoch) na zvolenie za nových členov súdnej rady sudcami o.i. **uviedol, že** „...povedal som z mladšej a strednej generácie“.

Predsedom prezentovaná nevhodnosť zvolenia sudcu tzv. staršej generácie je **verejným presadzovaním diskriminácie** časti sudcov (pre ich vek), čo jednoznačne preukazuje zámer sťažiť až znemožniť takýmto uchádzačom zvolenie za člena ústavného orgánu legitimacy súdnej moci a tým súčasne uľahčiť zvolenie ním presadzovanej generácie.

Spĺňa to kritériá ústavného súdu o neprípustnom (zakázanom) zásahu do ústavou garantovaného základného práva podľa čl. 30 ods.4 ústavy, ktorý je súladný s medzinárodnými štandardmi, čo je súčasne aj svojvoľným konaním (**arogancia moci**).

Predsedom súdnej rady **oznámene hrubo osočujúcich** (urážlivých) nepravdivých tvrdení **o osobe sudcu** Najvyššieho súdu SR (JUDr. František Mozner), zaslaných medzinárodnej inštitúcii (Poradný výbor európskych sudcov – CCEJ) je **neakceptovateľným zásahom** do občianskej a profesionálnej cti sudcu ústavou garantovaného základného ľudského práva na zachovanie osobnej cti a dobrej povesti (**čl. 19 ods.1 ústavy**).

Pri ochrane osobnej cti pritom platí, že ak je česť jedenkrát pošpinená neopodstatnenými obvineniami, môže byť povest' poškodená navždy a vtedy neprehráva len osoba sama, ale aj spoločnosť, takže ochranu cti je potrebné vnímať aj ako ochranu verejného záujmu.

Súčasne vo vzťahu k ústavným činiteľom (oznamovateľom vecne neopodstatnených obvinení) platí zásada, že **ak nemá** ústavný činiteľ svoje tvrdenia faktov dôkladne **preverené**, čo do pravdivosti, nie je oprávnený ich zverejniť. Takto totiž dochádza **k dezinformáciám** všetkých členov spoločnosti, čo je dobre známa technika **totalitného režimu** (napr. I. ÚS 453/03 – ÚS ČR).

Zároveň ide aj o **nerešpektovanie obmedzenia slobody prejavu** podľa čl. 10 ods.2 Dohovoru (Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd), ktorého záväzný výklad je oprávnený podávať výlučne ESĽP (Európsky súd pre ľudské práva), pričom ústavný súd vždy vychádza z judikatúry uvedeného súdu (napr. PL ÚS 25/01, I. ÚS 5/02).

V rozsiahlej judikatúre ESĽP je konštatované, že **dôvodom na obmedzenie slobody prejavu je i zachovanie autority súdnej moci**, lebo ak má súdnictvo úspešne vykonávať svoje povinnosti, musí požívať dôveru verejnosti, čo si vyžaduje ochranu súdnictva pred deštruktívnymi útokmi, ktorými sú aj neodôvodnené urážanie súdu alebo sudcov (napr. rozhodnutie z 27.5.2003 v konaní o sťažnosti č. 43425/98).

Predseda súdnej rady uvedeným urážaním sudcu najvyššieho súdu **vykonal deštruktívny útok** na súdnictvo, čo výrazne a reálne môže prispievať k ohrozeniu autority súdnej moci (k zníženiu jej dôveryhodnosti).

Sloboda prejavu je zaručená ústavou i Dohovorom (čl. 26 ods. 1 ústavy, čl. 10 ods. 1 Dohovoru), ktorá nie je ale absolútnym právom (**nie je bezbrehá**), ale je obmedzená dôvodmi zakotvenými v čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods.2 Dohovoru.

Jedným z dôvodov **obmedzenia slobody prejavu je ochrana mravnosti (morálky)**.

Je zřejmé, že **klamstvo** (nepravdivé informácie) sú **nezlučiteľné s mravnosťou** (morálkou) a preto nie je daný presvedčivý dôvod, pre ktorý by šírenie nepravdivých informácií malo požívať ústavnú ochranu (napr. II.ÚS 209/2008, PL ÚS 12/09).

Súčasne platí zásada, že „... **občan** demokratického právneho štátu od ústavných činiteľov úplne prirodzene **očakáva pravdivé** informácie (napr. IV. ÚS 302/2010, I. ÚS 1586/09-ÚS ČR).

Porušenie tohto pravidla predsedom (podľa návrhu) konštatoval aj ústavný súd v konaní sp. zn. ÚS 446/2021 z 30.6.2022 (dokázané jeho nepravdivé skutkové tvrdenia prednesené na rokovaní súdnej rady).

Ide o pokračovanie jeho negatívnej metódy realizovanej v minulosti taktiež v konaní pred ústavným orgánom. Na verejnom zasadnutí ústavného

súdu za prítomnosti verejností a médií, po podrobnom oznámení stavu konania sudcom – spravodajcom, o.i. oznámil, že „Benátska komisia nepovedala žiaden názor a neodpovedala na tri otázky prezidenta“.

V mojej reakcii na uvedené tvrdenie som prečítal prítomným tri otázky prezidenta republiky a odpovede Benátskej komisie na tieto otázky (viď I. ÚS 575/2016 – str. 58).

K uvádzanej informácii **o klamaní verejnosti** tvrdením Jána Mazáka, že „**prokuratúra je súčasťou výkonnej moci**“ považujem za žiaduce uviesť aj ďalšiu skutkovú okolnosť.

Predseda súdnej rady **mal a má podrobnú vedomosť** o kľúčovej časti odôvodnenia nálezu PL ÚS 4/2012 (záväzný výklad v konaní podľa čl. 128 ústavy), že „...postavenie prokuratúry je koncipované, ako samostatného ústavného orgánu, ktorý **nie je súčasťou výkonnej ani zákonodarnej moci...**“, keďže na tento nález sústavne poukazoval, ako právny zástupca prezidenta republiky A. Kisku v konaní ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 571/2014 (úspešná ústavná sťažnosť proti prezidentovi republiky za jeho porušenie čl. 30 ods.4 ústavy, pre nevymenovanie presne polovice z kandidátov zvolených národnou radou, za sudcov ústavného súdu).

Ide teda nespochybniteľne o **úmyselné** (priamy úmysel) verejne prezentované jednoznačne **nepravdivé informácie pre občanov**, čo je ignorovaním záväznej judikatúry ústavného súdu (subprincíp právneho štátu) súčasne svojvoľným konaním i nerešpektovaním ústavného obmedzenia slobody prejavu (**nemravné konanie**).

Zhodný právny záver (osobitný hodnotiaci úsudok) platí i pri ďalších (viacerých) kritizovaných konaniach, kde je skutkovo konštatované oznámenie nepravdivých informácií predsedom súdnej rady.

Ku skutku uvedenému v bode 8/ návrhu je potrebné uviesť, že orgány **sudcovskej samosprávy** realizovali ústavou dané oprávnenie výraznou mierou sa podieľať na riadení a správe súdnictva (č. 143 ods.3 ústavy), takže **absencia** vecnej oponentúry zo strany predsedu poukazuje aj na porušenie ústavného princípu **transparentnosti** výkonu verejnej moci (verejnej kontrolovateľnosti).

K uvádzanému porušeniu ústavného princípu **prezumpcie nevinu** (bod 15/ návrhu) v zmysle čl. 50 ods.2 ústavy a čl. 6 ods.2 Dohovoru je potrebné uviesť, že ústava zakotvuje povinnosť rešpektovať tento ústavný princíp ktorýmkoľvek štátnym orgánom (neobmedzuje sa len na trestné konanie), takže sú **neprípustné výroky**, ktoré by sa v podstate rovnali vysloveniu viny, pokiaľ by podnietili verejnosť uveriť, že osoba je vinná (napr. PL ÚS 12/98, I. ÚS 54/2001, III. ÚS 83/01).

V súvislosti s ústavnou **kompetenciou predsedu riadiť a organizovať** činnosť súdnej rady je potrebné uviesť, že platí zásada, že každé ustanovenie ústavy je treba **interpretovať a uplatňovať** v nadväznosti na iné normy ústavy, pokiaľ medzi nimi existuje **príčinná súvislosť**, takže nesmie sa ignorovať (porušiť) príčinná súvislosť s ustanoveniami, ktoré na seba významovo nadväzujú (napr. PL ÚS 32/95, II. ÚS 48/97).

Je zrejmé, že **organizovanie** činnosti súdnej rady má bezprostrednú (priamu, podstatnú) **príčinnú súvislosť** s realizáciou jej **ústavnej pôsobnosti**. **Zmyslom** a účelom (obsahom) uvedenej kompetencie predsedu je preto povinnosť prioritne garantovať **riadny chod** tohto orgánu, spočívajúceho najmä v náležitom a včasnom konaní a rozhodovaní súdnej rady.

Zatajovanie alebo oneskorené poskytovanie informácií potrebných pre rozhodovanie všetkých členov súdnej rady sťažuje (ohrozuje) jej riadnu ústavnú pôsobnosť, čo preukazuje existenciu svojvoľného konania predsedu (**konanie podľa vlastnej úvahy**).

Účasť predsedu v skupine „Pre obnovu dôvery v právny štát“ bez platného **uznesenia** súdnej rady schváleného v súlade s ústavou, ktorá vyžaduje súhlas min. 10 členov súdnej rady dokazuje hrubé svojvoľné konanie podľa vlastnej úvahy mimo ústavný rámec (**zneužitie moci - uzurpácia moci**).

Z uvádzaných právnych záverov (hodnotiaceho úsudku) vyplýva, že **Ján Mazák** v kritizovaných konaniach, pre nerešpektovanie kritérií záväznej judikatúry, **konal často v rozpore s viacerými princípmi** materiálneho právneho štátu a **porušoval aj ústavou garantované základné práva a slobody**.

Ide o porušenie ústavného princípu zákazu svojvôle v činnosti orgánov verejnej moci, princípu právnej istoty, princípu prezumpcie nevinu, princípu

transparentnosti výkonu verejnej moci, ústavného zákazu diskriminácie, porušenie ústavného obmedzenia slobody prejavu, porušenie základného ľudského práva na ochranu občianskej cti a dobrej povesti a ohrozenie základného práva na prístup k voleným funkciám len za rovnakých podmienok (čl. 1 ods.1 v spojení s čl. 2 ods.2, čl. 12 ods.1,2, čl. 19 ods. 1, čl. 26 ods. 4., čl. 30 ods. 4, čl. 50 ods. 2, čl. 141a ústavy a čl. 6 ods.2, čl. 10 ods. 2 Dohovoru).

Za tejto situácie sa reálne **ponúka legitímna otázka**, či uvedené protiprávne konania predsedu **preukazujú (nepreukazujú)** existenciu (splnenie) zákonného kritériá o možnosti vážneho ohrozenia dôveryhodnosti súdnictva alebo jej dobrej povesti, čo zákonodarca zakotvil, ako jeden z dôvodov zániku funkcie predsedu súdnej rady **odvolaním** z tejto funkcie rozhodnutím súdnej rady (§ 4b ods.3 písm.a/ zák. č. 185/2002 Z.z. o Súdnej rade SR v platnom znení).

Tento zákonom upravený postup je teda vo výlučnej právomoci členov ústavného orgánu legitimacy súdnej moci.

Vychádzajúc z uvádzaných skutočností považujem **osobne za žiaduce**, aby sa členovia súdnej rady **rozhodli** pre realizáciu svojej výlučnej zákonnej kompetencie rešpektujúc v konaní princíp, že každý orgán verejnej moci pri interpretácii a aplikácii právneho predpisu je povinný striktne dodržiavať judikatúru ústavného súdu, ktorá je integrálnou súčasťou ústavy, čo vylučuje svojvoľné rozhodovanie.

Košice, 4.9.2023

JUDr. Juraj Sopoliga

čestný prezident Združenia sudcov Slovenska

člen Súdnej rady SR zvolený sudcami (r. 2002-2012)